

Jurij Markovič

NAGIBIN

Uličky mého dětství

V povídce Ataman vlastně o výprask nejde, i když k němu měl Leňka velmi blízko. Ale trestající na něj vymysleli velmi rafinovou náhradu.

Nevím, proč nás vlastně načapali. Nejdřív všechno šlo podle plánu: napůl shnilá plaňka v plotě snadno povolila pod Leňkovým tlakem a vzniklou škvírou proklouzl nejdřív Leňka, potom já a nakonec Petr Vasiljevič. Potom jsem si však vzpomněl, že Petr Vasiljevič neproklouzl celý, jako by v té škvíře uvázl, jednou nohou se dotýkal nepřátelské půdy a druhou zůstal venku. Albínek jako obvykle dělal zeď ve směru od silnice. Vylezli jsme právě u záhonů s tulipány, dál bylo vidět obrovský květinový záhon a za ním se tyčila vysokými borovicemi stíněná jednopatrová dřevěná vilka s věžičkami, terasami a teráskami. Nijak moc jsem se nerozhlízel, pamětliv rozkazu: Neotvírat hubu a mrskat sebou. Sedl jsem si tedy na bobek a začal trhat tulipány.

Už jsem měl příležitost oklepat cizí jabloň, napást se na cizích malinách nebo rybízu, ale ještě nikdy jsem neškubal cizí květiny. Matka mě vždycky vedla k tomu, abych si květin vážil, a tak jsem je nemohl hrubě rvát. Trhal jsem je opatrně, abych nepoškodil kořínky a nepomačkal okvětní plátky. Navyklé pomalé a ohleduplné pohyby ve mně uspaly vědomí nezákonnosti mého jednání, pocit nebezpečí a strachu z odplaty. Choval jsem se tak, jako bych měl v úmyslu přinést paní domu k rannímu probuzení krásnou kyticí. Bylo ticho, jen v dálce mírně pocinkával řetěz, na němž byl uvázan pes — byli jsme na závětrné straně.

Neslyšel jsem, jak kolem mě proklouzl Lenka, jak někdo přišel a zůstal stát za mnou a v jeho stínu pohasl lesk rosy na květech a v trávě. Viděl jsem ten stín, ale nepřikládal jsem mu význam, pln nadšení a tichého štěstí z nového přátelství. Nejdřív přišla ohlušující rána za ucho, potom se mé nohy odlepily od země, okolní svět se přede mnou roztančil a do zad se mi opřel pichlavý plnovous. Zachvácen hrůzou, jakou jsem dosud nepoznal, začal jsem brečet a vykrucovat se, ujišťoval jsem nejdřív trestajícího vousáče a pak i ostatní, kteří se sem seběhli, že jsem hodný a rádný chlapec, syn inženýra a vnuk lékaře a že jsem nikdy v životě nelezl do cizích zahrad.

Tohle ubohé, zbabělé fňukání zapůsobilo: octl jsem se zase na zemi a velké, hrubé ruce na mých ramenou už nebyly tak těžké a jejich stisk povolil. A tu jsem je všechny uviděl jako v strašném, ale pronikavě jasném snu: tlustého, holohlavého člověka v pyžamu, vysokou, tlustou ženskou v prosívaném bordó županu, tlustého, ospalého kluka, hubenou „amerikánku" s popelavými vlasy, která vypadala jako zmoklý vrabec, starou chůvu se sádelnatou tváří, „příživnice" a všechny ostatní. A také jsem uviděl Leňku; stál pod bezinkovým keřem, zrzavou hlavu skloněnou, jen oči se mu chvílemi zaleskly a u nohou se mu válely tulipány. Z jedné strany stál kočí v manšestrových kalhotách, z druhé jednooký hlídač. Proč se Leňka nesnažil zachránit? Pochopil jsem to až později, když jsem si dal dohromady jasné záblesky vědomí v nekonečné tmě strachu, který se mě zmocnil.

Nejdřív se Lenka vrhl k plotu, ale syn kočího mu zastoupil cestu k šterbině, zamířil k brance, ale tam již stál kočí s hlídačem. Pustil se tedy k domu, ale odtamtud už vybíhal houf lidí. Ne že by Leňka ztratil chuť bojovat a vzdal se, jiným soupeřům by v tak velké a zarostlé zahradě dal ještě pořádnou práci, ale těmhle nechtěl dopřát rozkoš štanvice a vítězství. Prostě se jim hodil jako kost.

Dva chlapi jako hora se na něj vrhli, zkroutili mu ruce za záda a přivedli ho před panstvo. Se zbytečnou horlivostí, překážejíce jeden druhému, stáhli mu ty jeho ubohé záplatované kalhoty. Napadlo mě, že ho čeká výprask, a škulb jsem sebou ve snaze mu pomoci, ale vousáč mě sevřel svými tlapami jako do kleští. Zřejmě to napadlo i Lenku, protože strašně zavyl a pokusil se vykrotit z pevného stisku rukou. Hlídači, který ho držel za límec, bolestně zkroutil prsty, že pustil límec jeho košile; kočího kopl do slabin a málem se mu podařilo vyklouznout, ale v tom okamžiku se na něj vrhlo hejno „příživnic“.

Nikoho ani nenapadlo Lenku bít, to by mohli pořádně odskákat. Vymysleli daleko krutější a více ponižující trest, který byl pro ně bez jakéhokoliv nebezpečí. Kočí a jednooký hlídač nacpali Leňkovy kalhoty mladými, světle zelenými, úžasně palčivými kopřivami, potom je Leňkovi natáhli, zapnuli a pevně přepásali starým námořnickým opaskem. A s mírným pohlavkem ho pustili na svobodu. Dodnes se pamatuju, jak se všichni smáli, když Lenka vykročil k brance, kterou mu s šaškovskou galantností otevřel jednooký hlídač.

Paní se pochechtávala hlubokým, nosovým smíchem; trochu nešikovně, zřejmě z nezvyku, jí přizvukoval její muž, synáček se smíchy div nezakl; na celé kolo se chechtal kočí i se svým vousatým palégrem; hlídač vymačkával drobné slzy ze svého jediného oka, „příživnice“ snaživě pištěly; dokonce i chůva se pohihňávala a vrtěla svou starou hlavou; trochu strojeně se usmívala kuchařka. Jen starý vrabčák — „amerikánka“ se nezúčastnila obecného veselí a hubená tvář se jí bolestně stáhla. Smích však brzy utichl. Čemu se také smát? Urostlý chlapec lehkou, volnou chůzí odcházel po pěšince, vysypané Červeným hrubozrnným pískem.

Kdyby se Lenka svíjel a plakal, pokoušel se zbavit toho palčivého obkladu kalhot, který se zabodával myriádami drobných ostnů do nejjemnějších částí těla bez ochrany hrubší kůže, kdyby se třeba ošil nebo aspoň jednou podrbal! Ale Lenka šel pomalu, jako by v kalhotách nemel kopřivy, ale okvětní plátky tulipánů, tu zvedl bělavý oblázek a hodil jím po strace, tu zas nakopl špičkou boty starý tenisák. Karatelům už vůbec nebylo do smíchu, bylo jim spíš trapně a chmurné. Vousáč utrhł kopřivu a přešel si jí po dlani — zřejmě si myslel, že to je nějaký zvláštní nepalčivý druh. Ale pořádně se spálil, odhodil kopřivu, olízl dlaň velkým, nažloutlým jazykem a vypadal teď pochmurně a zamyšleně. Pustili i mě s nějakým zatuchlým morálním ponaučením. Lenku jsem dohonil až za brankou. V obličejí byl bledý a pod očima měl uhlově černé kruhy. Řekl jsem: „Utíkejme, Leňko!“

Ani se neozval. Šel stále pomalu, sotva nohy vlekl, zřejmě si myslel, že ho ještě pozorují. Přešli jsme dlážděnou silnicí a za náspem jsme ztratili vilu z dohledu. Řekl jsem: „Poběžme!“ . Leňka zase mlčel. Přešli jsme borový les a sestoupili do strže, kudy probíhal potůček, v době sucha se ztrácel, ale teď po několikadenních deštích měl vody dost. Čile bublala, vířila kolem kořenů a velkých, kluzkých kamenů a vyplivovala na břeh špinavě bílou pěnu. Leňka sundal kalhoty a začal z nich vytřásat kopřivy. Pohled na jeho spálenou, rudou kůži plnou puchýřů byl strašný. Leňka si stoupl do potoka a chvíli stál bez hnutí, nechávaje se obtékat vodou, potom si začal opatrně třít břicho a boky. Měl jsem pocit, že koupel mu nepřinesla úlevu. Vylezl na břeh, ještě jednou vytřepal kalhoty, prohlédl si je proti světlu a vyklepal poslední uváznuvší bodliny. Teprve potom se oblékl.

„Víš, že ty bodlinky u kopřivy jsou skleněné?“ povídám mu, jako by mu to mohlo pomoci.

Ani slovo odpovědi, prostě jsem pro něj přestal existovat. A najednou jsem uviděl, že se Lenka usmívá. Byl to zvláštní a nic dobrého nevěstící úsměv; koutky tmavých, spečených úst byly ostře staženy dolů. Díval se přes mou hlavu, přes les do jakési dálky, kterou znal jen on. Tam planuly požáry, hřměly výstřely a zalit krví šel do posledního boje na život a na smrt jeho otec.

www.spankboy.cz